ରାଜସ୍ଥାନ ରାଜ୍ୟ

ବନାମ

ଦଉଲତ ରାମ୍

ଅଗଷ୍ଟ 23, 2005

[ବି.ପି. ସିଂହ ଏବଂ ଏସ୍.ଏଚ୍. କାପାଡିଆ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ନିଶା ଔଷଧ ଏବଂ ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଧିନିୟମ, 1985 -ଧାରା 50 - ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ - ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ବୋହିଥିବା ବ୍ୟାଗର ଯାଞ୍ଚ - ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେଲା: ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଲାସ ସହିତ ସମାନ ନୁହେଁ - ଧାରା 50 ଲାଗୁ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଶବ୍ଦ ଏବଂ ବାକ୍ୟାଂଶ - 'ବ୍ୟକ୍ତି' ଏବଂ 'ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଲାସ' - ଅର୍ଥ - ନିଶା ଔଷଧ ଏବଂ ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଧିନିୟମ, 1985 ର ଧାରା 50 ର ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଛି ତାହା ହେଉଛି ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ମୁଣ୍ଡରେ ବୋହିଥିବା ଏବଂ ନିଷିଦ୍ଧ ଅଫିମ ଥିବା ବ୍ୟାଗର ତଲାସ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଲାସ ହେବ କି ଏବଂ ଏହା ନିଶା ଔଷଧ ଏବଂ ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଧିନିୟମ, 1985 ର ଧାରା 50 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବ କି?

ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ : 1. ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ମୁଣ୍ଡରେ ବୋହିଥିବା ବ୍ୟାଗର ତଲାସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଲାସି ପରି ହେବ ଏବଂ ଏହା ନିଶା ଔଷଧ ଏବଂ ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଧିନିୟମ, 1985 ର ଧାରା 50 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବ ବୋଲି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତ୍ରୁଟି କରିଛନ୍ତି ।

2.1.ଏହି ଅଧିନିୟମରେ "ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇନାହିଁ । ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା **2(xxix)** ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଏଠାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଏବଂ ପରିଭାଷିତ ହୋଇ ନଥିବା, କିନ୍ତୁ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାରେ ପରିଭାଷିତ ଥିବା ଶବ୍ଦ ଓ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ସେହି ସଂହିତାରେ ଯେପରି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଛି, ସେହି ଅର୍ଥରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ । ତେବେ, ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା "ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ ନାହିଁ । ସଂହିତାର ଧାରା **2(y)** ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଏଥିରେ ବ୍ୟବହୃତ ଏବଂ ପରିଭାଷିତ ହୋଇ ନଥିବା, କିନ୍ତୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାରେ ପରିଭାଷିତ ଥିବା ଶବ୍ଦ ଓ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ସେହି ସଂହିତାରେ ଯେପରି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଛି, ସେହି ଅର୍ଥରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ । ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା **11**ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ "ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦଟି କୌଣସି କମ୍ପାନୀ କିମ୍ବା ସଙ୍ଗଠନ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ସଂସ୍ଥାକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରେ, ତାହା

ନିବନ୍ଧିତ ହେଉ କିମ୍ବା ନ ହେଉ । ସାଧାରଣ ଖଣ୍ଡ ଅଧିନିୟମର ଧାରା **3(42)** ରେ "ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦର ସମାନ ପରିଭାଷା ଦିଆଯାଇଛି ।

2.2. "ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦର ସବୁଠାରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅର୍ଥ ହେଉଛି- "ଉପଯୁକ୍ତ ଆବରଣ ଏବଂ ପୋଷାକ ସହିତ ଜଣେ ମଣିଷର ଶରୀର ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୁଏ" । ଏକ ସଭ୍ୟ ସମାଜରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଆବରଣ ଏବଂ ପୋଷାକକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ ଏବଂ କୌଣସି ସୁସ୍ଥ ମଣିଷ ଉପଯୁକ୍ତ ଆବରଣ ଏବଂ ପୋଷାକ ବିନା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ନଜରରେ ଆସେ ନାହିଁ । ଉପଯୁକ୍ତ ଆବରଣରେ ଜୋତା ମଧ୍ଯ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ କାରଣ ସାଧାରଣତଃ ଏହା ଘର ବାହାରକୁ ଯିବା ସମୟରେ ପିନ୍ଧିବା ପାଇଁ ଏକ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଜିନିଷ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ । ଏହିପରି ଉପଯୁକ୍ତ ଆବରଣ କିମ୍ବା ପୋଷାକ କିମ୍ବା ଜୋତା, ପିନ୍ଧିବା ପରେ, କୌଣସି ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ କିମ୍ବା ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରୟାସ ବିନା ମାନବ ଶରୀର ସହିତ ଚାଲିଥାଏ । ଥରେ ପିନ୍ଧିବା ପରେ, ସେ ଦିଗରେ କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରୟାସ କରା ନଗଲେ ଏଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ମଣିଷ ଶରୀରରୁ ଅଲଗା ହେବ ନାହିଁ । କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏକ ବ୍ୟାଗ, ବ୍ରିଫକେସ୍ କିମ୍ବା ଏପରି କୌଣସି ଜିନିଷ କିମ୍ବା ପାତ୍ର, ଇତ୍ୟାଦିକୁ ମଣିଷର ଶରୀର ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ପୃଥକ ନାମ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ସେହିପରି ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇପାରିବ । ଶାରୀରିକ କ୍ଷମତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଭିନ୍ନ ଆକାର, ପରିମାଣ କିମ୍ବା ଓଜନର ଯେକୌଣସି ସଂଖ୍ୟକ ଜିନିଷ ଯେପରିକି ବ୍ୟାଗ, ବ୍ରିଫକେସ୍, ସୁଟକେସ୍, ଟିଣ ବାକ୍ସ, ଥଳି, ଝୋଲା, ଗାଠରୀ, ଏକ ବଡ଼ ଯାତ୍ରା ବ୍ୟାଗ୍, କାର୍ଟୁନ୍ ଇତ୍ୟାଦି ବହନ କରିପାରିବେ । ତେବେ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବହନ କରିବା କିମ୍ବା ସାଙ୍ଗରେ ନେବା ସମୟରେ, କିଛି ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରୟାସ କିମ୍ବା ଶକ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିବ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ହାତରେ ବହନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ କିମ୍ବା କାନ୍ଧରେ କିମ୍ବା ପିଠିରେ ଝୁଲାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ କିମ୍ବା ମୁଣ୍ଡରେ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତେଣୁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା **50**ରେ ଥିବା "ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଏହି ସାମଗ୍ରୀ ଗୁଡ଼ିକୁ ସାମିଲ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ଏଚ.ପି. ରାଜ୍ୟ ବନାମ ପୱନ କୁମାର ରାଜ୍ୟ, **[2005] 4 SCC 350,** ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଗଲା ।

ଫୌଜଦାରୀ ଅପିଲିୟ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା : ଫୌଜଦାରୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 1067/2005 ।

S.B. Crl. A. ସଂଖ୍ୟା 261/2000ରେ ରାଜସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର 25.4.2003 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଅରୁଣେଶ୍ୱର ଗୁପ୍ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଶ୍ରୀମତୀ ମଧୁରିମା ତାରିଆ, ରାଜସ୍ଥାନ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତ ମହାଧିବକ୍ତା ଏବଂ ନବୀନ କୁମାର ସିଂ ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ସି.ଏଲ. ସାହୁ ଏବଂ ସୁଶ୍ରୀ ହେମା ସାହୁ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା:

ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଓକିଲଙ୍କୁ ଶୁଣିଲୁ ।

ବିଳମ୍ବକୁ କ୍ଷମା କରାଗଲା ।

ବିଶେଷ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ରାଜସ୍ଥାନ ରାଜ୍ୟ ପକ୍ଷରୁ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଅପିଲ ଏସ.ବି. ଫୌଜଦାରୀ ଅପିଲ୍ ସଂଖ୍ୟା 261/2000 ରେ ଯୋଧପୁରସ୍ଥିତ ରାଜସ୍ଥାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର 25 ଏପ୍ରିଲ, 2003 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆଗତ କରାଯାଇଛି । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଅପିଲକୁ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଚାରପତି, ଏନ.ଡି.ପି.ଏସ. ମାମଲା, ଚିତ୍ତୋରଗଡ଼ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 5 ମେ, 2000ରେ ପାରିତ ଦୋଷୀସାବ୍ୟସ୍ତକରଣ ଏବଂ ଦଣ୍ଡାଦେଶକୁ ବାତିଲ କରିଦେଇଥିଲେ । ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ NDPS ଅଧିନିୟମର ଧାରା 8/18 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରି 12 ବର୍ଷ ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ଏବଂ ଏକ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ଦଣ୍ଡିତ କରିଥିଲେ, ଜୋରିମାନା ଅନାଦେୟ ଆହୁରି ଏକ ବର୍ଷ ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ଭୋଗିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ।

ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ ନିମ୍ବାହେରାର ଏସ୍ଏଚ୍ଓ ମଙ୍ଗିଲାଲ, 2 ଜୁଲାଇ, 1997 ସକାଳ ପ୍ରାୟ 4.00 ଟାରେ ଜଣେ ଖବରଦାତାଙ୍କଠାରୁ ଏକ ଗୁପ୍ତ ସୂଚନା ପାଇଥିଲେ ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀ 16 କିଲୋଗ୍ରାମ ନିଷିଦ୍ଧ ଅଫିମ ନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ଅଫିମ ବିକ୍ରୟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅର୍ନୋଡା ବନ୍ଧ ଦେଇ ଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିଲା । ସେ ରୋଜନାମାଚରେ ମିଳିଥିବା ସୂଚନାକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିଥିଲେ ଏବଂ ରାମଦୟାଲ, କନଷ୍ଟେବଳ (ପିଡବ୍ଲ୍ୟୁ-2) ମାଧ୍ୟମରେ ଏହାର ନକଲକୁ ଆରକ୍ଷୀ ଅଧୀକ୍ଷକ ଏବଂ ଉପଆରକ୍ଷୀ ଅଧୀକ୍ଷକ, ଚିତ୍ତୋରଗଡ଼ ଏବଂ ମଣ୍ଡଳ ଅଧିକାରୀ, ନିମ୍ବାହେରାଙ୍କୁ ପଠାଇଥିଲେ । ସେ ନିଜେ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 3 ରଏସ୍ ମହମ୍ମଦ, କନଷ୍ଟେବଳ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କନଷ୍ଟେବଳମାନଙ୍କ ସହ ସୂଚନାଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୂଚିତ ସ୍ଥାନ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଥିଲେ । ସେମାନେ ଶାକିର ହୁସେନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ଏକ ଜିପ୍‌ରେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିଲେ ଏବଂ ରାସ୍ତାରେ ସେମାନେ 2 ଜଣ ପଞ୍ଚ ସାକ୍ଷୀ ଯଥା, ଓମ୍ ପ୍ରକାଶ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.13 ଏବଂ ବେରୁଲାଲ୍ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.1 ଙ୍କୁ ଉଠାଇ ନେଲେ । ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.-16 ହରି ସିଂହ, ଉପ-ଆରକ୍ଷୀ ଅଧୀକ୍ଷକ, ଚିତ୍ତୋରଗଡ଼ ଏବଂ ପୃଥ୍ୱୀ ସିଂହ, ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 9, ଏସ୍.ଏଚ୍.ଓ., ଚନ୍ଦେରିଆଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ମଙ୍ଗିଲାଲ, ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.-8 ଘଟଣା ସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ସେ ଦେଖିଲେ ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ମୁଣ୍ଡରେ ଏକ ବ୍ୟାଗ୍ ଧରି କର୍ପା ରାମ ଜୀ କି ଖେଡ଼ି ଆଡ଼କୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ସେହି ସ୍ଥାନରେ ପୂର୍ବରୁ ପହଞ୍ଚିସାରିଥିବା ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 16, ଉପ-ଆରକ୍ଷୀ ଅଧୀକ୍ଷକ ଏବଂ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 9

ଏସ୍.ଏଚ୍.ଓ. ଥାନା, ଚନ୍ଦେରିଆଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଆରକ୍ଷୀ ଦଳ ତାଙ୍କୁ ପଚରା ଉଚରା କରିଥିଲେ । ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କର ନାମ ଦୌଲତ ରାମ (ଏଠାରେ ଉତ୍ତରଦାତା) ବୋଲି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ସେ ନିଷିଦ୍ଧ ଅଫିମ ବହନ କରୁଥିବା ସନ୍ଦେହ କରାଯାଉଛି ଏବଂ ତାଙ୍କର ତଲାସି ନିଆଯିବ । ତାଙ୍କୁ ଏନ.ଡି.ପି.ଏସ. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 50 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ବିକଳ୍ପ ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 8 ମଙ୍ଗିଲାଲ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଥିଲେ ଯେ ସେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କିମ୍ବା ରାଜପତ୍ରିୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ କିମ୍ବା ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 8 ମଙ୍ଗିଲାଲ, ଏସ୍.ଏଚ.ଓ. ଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ତଲାସି ହେବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି କି? ଉତ୍ତରଦାତା ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. 8 ମଙ୍ଗିଲାଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତଲାସି ନେବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ରାଜପତ୍ର ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ତଲାସି ନେବାକୁ ପସନ୍ଦ କରିନଥିଲେ । ମୁଣ୍ଡରେ ବ୍ୟାଗ୍ ବହନ କରୁଥିବା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କର ତଲାସି ନିଆଯାଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା ବ୍ୟାଗଟି ମଧ୍ୟ ଖୋଲାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେଥିରେ ବାଦାମୀ-କଳା ରଙ୍ଗର କିଛି ପଦାର୍ଥ ଥିବା 2ଟି ପଲିଥିନ୍ ବ୍ୟାଗ୍ ଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା । ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପରେ ଏହା ଅଫିମ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ିଥିଲା । ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଖରେ ଅଫିମ ରଖିବା ପାଇଁ କୌଣସି ବୈଧ ଲାଇସେନ୍ସ ନଥିଲା । ଏହା ପରେ, ନମୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଥିଲା ଯାହାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ମୁଦ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଫରେନସିକ୍ ପରୀକ୍ଷାଗାରକୁ ରାସାୟନିକ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପଠାଯାଇଥିଲା, ଯାହା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପ୍ରତି ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରଭାବ ପାଇଁ ପ୍ରତିକୂଳ ବିବରଣୀ ଦାଖଲ କରିଥିଲା:

> "ରାସାୟନିକ ଏବଂ ସୂକ୍ଷ୍ମ-ରାସାୟନିକ ପରୀକ୍ଷାରେ, AI ଏବଂ B-1 ଚିହ୍ନିତ ପ୍ୟାକେଟରେ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ନମୁନାରେ ଅଫିମ ନାଡ ରସର ଜମାଟ ବାନ୍ଧିଥିବା ପ୍ରମୁଖ ରାସାୟନିକ ଉପାଦାନ ରହିଥିବା ଜଣାପଡ଼ିଥିଲା ଏବଂ AI ଏବଂ B-1 ଚିହ୍ନିତ ନମୁନାରେ ଯଥାକ୍ରମେ 5.32% ଏବଂ 5.26% ମର୍ଫିନ୍ ଥିବା ଜଣାପଡ଼ିଥିଲା ।"

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଏନ୍.ଡି.ପି.ଏସ୍. ମାମଲାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଚାରପତିଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ବିଚାର ପାଇଁ ହାଜର କରାଯାଇଥିଲା, ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ଏନ୍.ଡି.ପି.ଏସ୍. ଆଇନର ଧାରା 8/18 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ । ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଅପିଲ, ଯେପରି ପୂର୍ବରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗରୁ ସେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ ହୋଇଥିଲେ ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ଏହି ଆଧାରରେ ବଢ଼ିଛି ଯେ ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା ଏକ ବ୍ୟାଗକୁ ତଲାସି କରାଯାଏ ଏବଂ ସେଥିରେ ନିଷିଦ୍ଧ ଅଫିମ ଥିବା ଜଣାପଡ଼େ, ତେବେ ଏହା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଲାସି ହେବ ତେଣୁ, ଏନଡିପିଏସ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 50 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଏକ ବ୍ୟାଗ୍ ବହନ କରୁଥିଲେ ଯାହା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନିଷିଦ୍ଧ ଅଫିମ ଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ

ମତରେ ଏହା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଲାସ ଥିଲା ତେଣୁ, ଏନ୍.ଡ଼ି.ପି.ଏସ୍. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 50 ଆକର୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନଥିରେ ଥିବା ପ୍ରମାଣକୁ ବିଚାର କରି ଏହି ଉପସଂହାରରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଯେ ଏନ୍.ଡ଼ି.ପି.ଏସ୍. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 50 ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପ କେବଳ ଏକ ଆଂଶିକ ବିକଳ୍ପ ଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ, ଏନ୍.ଡ଼ି.ପି.ଏସ୍. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 50 ର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର କୌଣସି ଉପଯୁକ୍ତ କିମ୍ବା କଠୋର ଅନୁପାଳନ ନଥିଲା ।

ଏନ୍.ଡି.ପି.ଏସ୍. ଅଧିନିୟମର ଧାରା 50ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଲାସ କ'ଣ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟି *ଏ.ପି. ରାଜ୍ୟ ବନାମ ପୱନ କୁମାର*, [2005] 4 SCC 350 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଦ୍ଵାରା ବିଚାର ପାଇଁ ଉଠିଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଏହା କୁହାଯାଇଛି:

> "ଏହି ଅଧିନିୟମରେ "ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇନାହିଁ । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 2 (xxix) ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଏଥିରେ ବ୍ୟବହୃତ ଏବଂ ଏହି ଅଧିନିୟମରେ ପରିଭାଷିତ ନହୋଇଥିବା, କିନ୍ତୁ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାରେ ପରିଭାଷିତ ଥିବା ଶବ୍ଦ ଓ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଗୁଡିକୁ ସେହି ସଂହିତାରେ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ଦିଆଯାଇଛି, ସେହି ଅର୍ଥରେ ବୁଝାଯିବ । ତେବେ, ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା "ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରେ ନାହିଁ । ସଂହିତାର ଧାରା 2(y) ରେ ଏହି ସଂହିତାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଏବଂ ଏଥିରେ ପରିଭାଷିତ ନହୋଇଥିବା, କିନ୍ତୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାରେ ପରିଭାଷିତ ଥିବା ଶବ୍ଦ ଓ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ସେହି ସଂହିତାରେ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ଦିଆଯାଇଛି, ସେହି ଅର୍ଥରେ ବୁଝାଯିବ । ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 11 ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ "ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦରେ କୌଣସି କମ୍ପାନୀ, ସଂଘ କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଗଠିତ ସଂସ୍ଥା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୁଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ ନିବନ୍ଧିତ ହେଉ କିମ୍ବା ନ ହେଉ । ସାଧାରଣ ଖଣ୍ଡ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3 (42) ରେ "ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦର ସମାନ ସଂଜ୍ଞା ଦିଆଯାଇଛି । ତେଣୁ, ଏହି ସଂଜ୍ଞାଗୁଡ଼ିକ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିବାଦର ସମାଧାନ ପାଇଁ କୌଣସି ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରେ ନାହିଁ .... ତେଣୁ, "ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦର ସବୁଠାରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅର୍ଥ ହେଉଛି "ଜଣେ ମଣିଷର ଶରୀର ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ଏହାର ଉପଯୁକ୍ତ ଆଚ୍ଛାଦନ ଏବଂ ପୋଷାକ ସହିତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୁଏ ।" ଏକ ସଭ୍ୟ ସମାଜରେ ଉଚିତ ଆବରଣ ଏବଂ ପୋଷାକକୁ ନିତ୍ୟାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ, ଏବଂ କୌଣସି ସୁସ୍ଥ ମଣିଷ ଉଚିତ ଆବରଣ ଓ ପୋଷାକ ବିନା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଆସିନଥାଏ । ଉପଯୁକ୍ତ ଆବରଣରେ ଜୋତା ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ କାରଣ ସାଧାରଣତଃ ଏହା ଘର ବାହାରକୁ ଯିବା ସମୟରେ ପିନ୍ଧିବା ପାଇଁ ଏକ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଜିନିଷ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ । ଏହିପରି ଉପଯୁକ୍ତ ଆବରଣ କିମ୍ବା ପୋଷାକ କିମ୍ବା ଜୋତା ପିନ୍ଧିବା ପରେ, କୌଣସି ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ କିମ୍ବା ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରୟାସ ବିନା ମାନବ ଶରୀର ସହିତ ଚଳିତ ହୋଇଥାଏ । ଥରେ ପିନ୍ଧିଲା ପରେ, ସାଧାରଣତଃ ସେଗୁଡ଼ିକ ମାନବ ଶରୀରରୁ ଅଲଗା ହୁଏ ନାହିଁ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହାକୁ ଅଲଗା କରିବା ପାଇଁ ବିଶେଷ ପ୍ରୟାସ

> କରାଯାଏ ନାହିଁ । ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ, କିଛି ଧାର୍ମିକ ଭିକ୍ଷୁ ଏବଂ ଋଷିଙ୍କ ବିରଳ ମାମଲାକୁ, ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଧାର୍ମିକ ବିଶ୍ୱାସର ନୀତି ଅନୁଯାୟୀ ପୋଷାକ ଦ୍ୱାରା ନିଜ ଶରୀରକୁ ଆଚ୍ଛାଦନ କରନ୍ତି ନାହିଁ, ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ତେଣୁ, "ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଉପଯୁକ୍ତ ଆବରଣ ଏବଂ ପୋଷାକ ଏବଂ ଜୋତା ସହିତ ଜଣେ ମଣିଷ । ଏକ ବ୍ୟାଗ୍, ବ୍ରିଫକେସ୍ କିମ୍ବା ଏହିପରି କୌଣସି ଜିନିଷ କିମ୍ବା ପାତ୍ର ଇତ୍ୟାଦିକୁ, କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ମନୁଷ୍ୟର ଶରୀର ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ପୃଥକ ନାମ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଏହିପରି ଚିହ୍ନଟଯୋଗ୍ୟ ଅଟନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକୁ କୌଣସି ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ମାନବ ଶରୀରର ଅଂଶବିଶେଷ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଶାରୀରିକ କ୍ଷମତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଭିନ୍ନ ଆକାର, ପରିମାଣ କିମ୍ବା ଓଜନର ଯେକୌଣସି ସଂଖ୍ୟକ ଜିନିଷ ଯେପରିକି ବ୍ୟାଗ, ବ୍ରିଫକେସ୍, ସୁଟକେସ୍, ଟିଣ ବାକ୍ସ, ଥଳି, ଝୋଲା, ଗାଠରୀ, ଏକ ବଡ଼ ଯାତ୍ରା ବ୍ୟାଗ୍, କାର୍ଟୁନ୍ ଇତ୍ୟାଦି ବହନ କରିପାରିବେ । ତେବେ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବହନ କରିବା କିମ୍ବା ସାଙ୍ଗରେ ନେବା ସମୟରେ, କିଛି ଅତିରିକ୍ତ ପ୍ରୟାସ କିମ୍ବା ଶକ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିବ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ହାତରେ ବହନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ କିମ୍ବା କାନ୍ଧରେ କିମ୍ବା ପିଠିରେ ଝୁଲାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ କିମ୍ବା ମୁଣ୍ଡରେ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସାଧାରଣ ଭାଷାରେ ଏହା କୁହାଯିବ ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜିନିଷ ବହନ କରୁଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ ହାତ, କାନ୍ଧ, ପିଠି କିମ୍ବା ମୁଣ୍ଡ ଇତ୍ୟାଦି ଦ୍ୱାରା ବହନ କରିବାର ଉପାୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଛି । ତେଣୁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 50ରେ ଥିବା "ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଏହି ସାମଗ୍ରୀ ଗୁଡ଼ିକୁ ସାମିଲ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।"

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଉପରୋକ୍ତ ରାୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନୀତିଗୁଡ଼ିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଏହି ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଏନଡିପିଏସ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 50 ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଆକର୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ଯୁକ୍ତିର କୌଣସି ପରିସର ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଓକିଲ କହିଥିଲେ ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିଜ ବିରୋଧରେ ପ୍ରମାଣ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଆରକ୍ଷୀ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଗିରଫ କରିବା ପରେ, ଯିଏ ଚୋରା ଅଫିମ ରଖିଥିବାର ସନ୍ଦେହରେ ଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଗିରଫ କରାଯାଇଥିବା ପରି ମନେ କରାଯିବା ଉଚିତ, ଏବଂ ଯଦି ସେ ଗିରଫ ହୋଇଥାନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଯେକୌଣସି ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଆମେ ଦେଖୁ ନାହୁଁ ଯେ ଏହି ମାମଲାରେ, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ କେବଳ ସନ୍ଦେହରେ ଆରକ୍ଷୀ ପଚରାଉଚରା କରିଥିବା କାରଣରୁ ତାଙ୍କୁ ଗିରଫ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଧିକନ୍ତୁ, ନଥିରେ ଏପରି କିଛି ନାହିଁ ଯାହା ସୂଚିତ କରେ ଯେ ସେ ଏକ ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ତଲାସ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା ଦୋଷ

ସ୍ୱୀକାର ବୋଲି ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଦୋଷମୁକ୍ତି ରାୟକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ଆମେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାରଣ ପାଉନାହୁଁ ।

ତେଣୁ, ଆମେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶକୁ ବାତିଲ କରିଛୁ ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଚାରପତି, ଏନ.ଡି.ପି.ଏସ. ମାମଲା, ଚିତ୍ତୋରଗଡ଼ଙ୍କ 2000 ମସିହା ମେ 5 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶକୁ ପୁନଃସ୍ଥାପିତ କରିଛୁ ।

ଅବଶିଷ୍ଟ ଦଣ୍ଡ ଭୋଗିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତା ତୁରନ୍ତ ହେପାଜତକୁ ନିଆଯିବ । ତଦନୁସାରେ ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ।

ଡି.ଜି. ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:
ସୁବୋଧ ରାଉତ,
ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ),
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।